

ȘCOALA GIMNAZIALĂ CORNUȚEL

**INTEGRAREA UCRAINENILOR ÎN
BANAT
SATUL CORNUȚEL**

**PROF. SIMONA-SVESTAC
CORNUȚEL 2011**

MOTTO:

**„ CINE NU-ȘI CUNOAȘTE PROPRIA ORIGINE
NU ȘTIE CINE ESTE.....”**

TEODOR SOPCO

■ Dacă vorbim despre ucrainenii din Banat, vorbim de cinci sate, așezări aflate în județele Caraș – Severin și Timiș. La o distanță de câțiva km. de municipiul Resita, pe dealurile Sacos-Zagujeni se găsesc satele: Cornuțel, Copacele și Zorile, iar în apropierea municipiului Jugoș, satele: Pădureni și Criciova.

■ Aceste cinci localități cu populație ucraineană datează de un secol. Migrația populației ucrainene a început la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.

Datorită condițiilor grele de viață, ucrainenii au fost nevoiți să-și părăsească locurile natale și să înceapă o nouă viață în locuri mai prielnice.

Așa au ales Banatul, aici odată cu defrișarea pădurilor, era mai mult teren agricol ce putea fi cultivat, asigurând un trai decent în întreținerea familiei.

■ După exploatarea pădurilor, ucrainenii veniți s-au așezat pe moșia lui Vörösy Henrik, înființând satul Cornuțel.

- Din atestările documentare satul Cornuțel era cunoscut sub denumirea de „Colonie Ruteană”.
- Din bătrâni se zice că, numele satului este dat de numele cornului în care, așa numita Ancea Șutac, sufla pentru a indica locul unde oamenii urmau să se adune pentru a lucra.
- Satul Cornuțel este așezat pe trei dealuri: dealul Ungurului, dealul Zăgujeniului și Cetățuii, pe o întindere de 7 km.

Spre deosebire de celelalte sate cu populație ucrainenă , în Cornuțel au venit ucraineni atât din Ucraina Subcarpatică cât și din regiunea Galiția care se numeau huțuli.

- Între anii 1900-1906, pe moșia lui Vorosy Henric, pe dealurile Sacoș-Zăgujeni au venit Ioan Medianec și Vasile Țifrac din zona Carpaților Păduroși, satul Senevirska Poleana, și s-au angajat ca muncitori forestieri.
- Ei au lucrat pe teritoriul actualului sat Cornuțel. Fiind nevoie de mai multă forță de muncă, la îndemnul boierului Vorosy Henric cei doi muncitori Ioan Medianec și Vasile Țifrac s-au întors în locurile natale Seneversca Poleana unde au convins mai mulți ucraineni să vină în Banat pentru a duce un trai mai bun, dovada traiului mai bun fiind știuleții de porumb pe care i-au arătat oricărui locuitor pe ca îl întâlneau, promițând că după defrișarea pădurilor ei vor avea posibilitatea să-și cumpere aceste terenuri. Drept răsplată pentru propaganda făcută cei doi au primit fiecare câte 7 ha de teren.

A început o adevărată migrație, nu numai a bărbaților, ci și a familiilor întregi de ucraineni în Banat. Trenul l-au plătit numai cei care aveau animale cu ei, ceilalți, nu. Unele familii au venit pe jos.

Primele familii care s-au stabilit în Cornuțel au venit din Galiția, amintim: Fam. Lembac , Fam. Romaniuc, dar și din Ucraina Subcarpatică. Amintim sate ca:

- **Slobode** - (Vasile Alexin, D-tru Alexin,D-tru Screpnec),
- **Bili Oclave** - (D-tru Buraciuc, Mihai Harasem, Vasile Poștar),
- **Ciorni Oclave** - (Mihai Sopeniuc,)
- **Runhure** - (Mihai Debliuc, Maria Jupnec, Ivan Malenovschi, Ivan Terschei, Vasile Ștefac),

- **Berezovo** - (Ivan Basaraba, Ilie Dragomirețchi, Vasile Semeci, Semen Semeci).
- **Colociava**
- **Pidpleșa;**
- **Vilxovțiv;**
- **Brusturiv;**
- **Uniova;**

La început au venit ca tăietori de pădure, iar pe parcurs și-au adus familiile și au întemeiat sate, așezări ucrainene .

La început, locuitorii satului Cornuțel au trăit în bordeie , printre stive de lemne și-și semănau porumbul și cartofii printre acestea.

Terenul defrișat în jurul bordeiului a fost folosit pentru cultivarea cerealelor care ulterior a fost cumpărat. După ce au reușit să achite terenul pentru casă au început să-și construiască primele case din lemn acoperite cu trestie și paie.

Bătrânii spun că, primele familii care și-au construit case din lemn au fost: **Șepeta Vasile, Alexin Vasile, Lucaci, Harasem, Țifreac, Sopeliuc și Debliuc, în jurul anilor 1910-1911.**

Pe parcurs, populația a crescut din ce în ce mai mult, la sfârșitul anului 1914, numărându-se 300 de suflete.

După primul război mondial, din afirmațiile mai multor oameni, ucrainenii au fost siliți să plece de pe aceste pământuri, însă, unii au plecat dar o parte s-au și împotrivit, rămânând pe pământul cumpărat cu atâta trudă.

Deși au existat multe probleme, migrația ucrainenilor a continuat, în Cornuțel numărându-se în jur de 100 de familii.

În anul 1934 a început construcția căii ferate pe ruta Caransebeș-Reșița.

Pe perioada cât a durat construcția căii ferate, până în 1939, locuitorii satului Cornuțel aveau acum un loc de muncă. Lucrând, au obținut venituri considerabile, fapt ce i-a ajutat să cumpere terenurile și să-și construiască case noi.

Astfel s-au conturat și străzile din Cornuțel.

Cu toate că în orașele bănățene era dezvoltată industria, ucrainenii din Cornuțel au început târziu să muncească în această ramură. Destul de târziu ei s-au angajat în uzinele și fabricile din orașele vecine Caransebeș și Reșița.

Viața spirituală

Dacă vorbim despre religia locuitorilor din Cornuțel putem spune că, toți ucrainenii stabiliți în Cornuțel, au fost de religie ortodoxă de rit vechi.

❖ Primul preot paroh și ctitor al bisericii din Cornuțel a fost Ieromonahul **ANANIA ALEXEI ROSOCHA** – născut în anul 1899

În anul 1923, venind de la o mănăstire din Iugoslavia în Cornuțel a fost împuternicit de Episcopul diacezan IOSIF BĂDESCU, de a ridica o mănăstire pentru credincioșii ruși – ucrainenii.

- ❖ Ieromonahul ANANIA, călugăr simplu, dar foarte inimos și evlavios, prin contribuția totală, dăruirea, vrednicia și susținerea financiară proprie, în anul 1935 a finalizat construcția mănăstirii.
- ❖ Biserica este zidită în stil baroc – vienez, din piatră, lemn și cărămidă. Turnul este din lemn de brad, îmbrăcat cu tablă.
- ❖ Ieromonahul ANANIA, slujește până în anul 1964 și se stinge din viață în 1969.
- ❖ În anul 1964 vine ca preot paroh în Cornuțel părintele TRAIAN DOBROBIRESCU care slujește până în 1985.

- ❖ Din 1985 slujește părintele TODOR COMIȘ până în 1991.
- ❖ Începând din anul 1993 este numit preot paroh LALO NICOLAE .
- ❖ În anul 1995 se târnosește biserica, cu punerea în Sfânta masă – prestol, a sfintelor moaște de către Episcopul Ortodox Ucrainean KIR ADAM din Polonia.
- ❖ Credincioșii satului Cornuțel prăznuiesc Hramul bisericii la sărbătoarea „Nașterea Maicii Domnului”, 21 septembrie.
- ❖ Ca toți slujitorii Sfintei Biserici, părintele LALO NICOLAE continuă tradiția locului implicându-se activ în viața spirituală și culturală a creștinilor din Cornuțel.

Obiceiuri:

Deși au trăit și trăiesc în vecinătatea românilor, ucrainenii nu și-au uitat niciodată limba maternă, cântecele, dansurile, religia și diferitele obiceiurile străvechi:

- *celebrarea nunților;*
- *șezătorile;*
- *peșitul;*
- *horele organizate de sărbători sau în duminicile din afara posturilor, obiceiul de Crăciun:*
- *obiceiul de Anul Nou:*
- *obiceiul de Paști*

Prin diferite activități culturale desfășurate, ucrainenii au arătat și continuă să demonstreze și astăzi frumusețea limbii a portului popular ucrainean și obiceiurile aduse din locurile natale și păstrate cu sfințenie.

SCOALA:

Numărul familiilor în Cornuțel a crescut tot mai mult. Așa s-a simțit și nevoia de a se construi o școală, copiii locuitorilor din Cornuțel nu știau nici măcar alfabetul vreunei limbi, erau slugi în satele din jur muncind pentru mâncare și haine.

În anul 1928 a început construcția primei școlii cu o singură sală de clasă și o locuință pentru învățător, care s-a încheiat în 1931. La început au frecventat școala circa 20 de copii, cu toate că numărul acestora era în jur de 50.

Primul învățător a fost domnul Zgârcea Nicolae din Valeadeni. Documentele oficiale care atestă funcționarea școlii există din 1934.

În jurul anului 1960 pe strada principală a fost construită o școală nouă cu 8 săli de clasă, iar în anul 1973 s-a mai construit un corp de clădire cu etaj fiind necesară datorită numărului mare de copii, 293 de elevi și 35 de preșcolari din acea perioadă.

De-a lungul anilor au trecut mulți elevi, dar și dascăli prin această unitate.

Memorabil în istoria școlii rămâne d-l învă. Ivan Șmuleac care, deși s-a născut în jud. Maramureș, a devenit fiu al satului Cornuțel unde a activat între anii 1962 -1991.

Și-a făcut meseria de dascăl cu multă dăruire. Deși a trăit doar 65 de ani a realizat foarte multe pentru minoritatea ucraineană și satul Cornuțel.

- În 1962 formează un cor de copii apoi un cor mixt sub denumirea ” Barvinoc ,, , participând la multe activități culturale atât în țară cât și peste hotare.
- A lăsat numeroase volume de poezii, nuvele și povești pentru copii.
- Ca răsplată pentru munca sa depusă în activitatea de învățător, dar nu numai , a fost iubit atât de familie(soția d-na învă. Miroslava Șmuleac și fiica Natalia Popescu) cât și de întreaga comunitate a satului. S-a bucurat de respectul și dragostea oferite de familie, ca soț și tată a unicei fiice și nu în ultimul rând de colegii de breaslă, de elevii și de părinții acestora.
- În anul 1983 pentru munca depusă și meritele deosebite i s-a acordat titlul de „Învățător Evidențiat ” de Ministerul Educației și Învățământului.
- În anul 2007 pentru întreaga sa activitate dedicată culturii educaționale ce poate fi caracterizată prin : cinste și corectitudine, la îndemnul d-lui Primar Popovici Ioan în cadrul Consiliului Local s-a hotărât ca după finalizarea lucrărilor de construcție a Căminului Cultural acesta să poarte numele îndrăgितului și iubitului fiu al satului „ Ivan Șmuleac”.

- Se stinge din viață în primăvara anului 1999, dar datorită lucrărilor sale trăiește și astăzi în inimile cornuțelenilor prin melodiile, cântecele , poeziile și operele sale.
- Alături de d-l înv. Ivan Șmuleac pot fi amintite și alte câteva nume reprezentative care au slujit școala din Cornuțel:
 - Buguleana
 - Mehera
 - Bucicovschi
 - Gorginschi Iuliana
 - Lupșa Maria
 - Eustafievici Puiu
 - ✓ Șmuleac Miroslava
 - ✓ Terelea Ileana - pensionară
 - ✓ Cut Ivan
 - ✓ Vouciuc Iura
 - ✓ Boancă Maria - pensionară
 - ✓ Șeico Vasile - pensionar
 - ✓ Ciabrun Mihai

Din cele mai recente statistici, recensământul 2011, reiese că populația satului Cornuțel numără 941 de locuitori, 342 de locuințe și dețin o suprafață de 129 ha de teren.

De la înființarea satului Cornuțel și până în prezent înfățișarea satului, viața socială și economică s-a schimbat radical.

Dacă spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul sec. XX , ucrainenii au trăit în bordeie și printre stivele de lemne, de-a lungul timpului s-au ridicat construcții impunătoare și trainice din beton și cărămidă.

- Dacă odată bordeiele, erau luminate doar de lumina zilei acum toate casele au curent electric.
- Dacă odată erau slugi prin satele vecine muncind pentru hrană și a-și întreține copiii astăzi sunt proprietari pe pământurile câștigate cu atâta trudă.

- Dacă odată duceau grija zilei de mâine gândindu-se unde vor lucra, astăzi duc o viață mai liniștită, mulți dintre ei lucrând în diferite domenii și deținând diferite funcții atât în țară cât și străinătate.
- Dacă mulți ani s-au chinuit să foreze fântâni în diferite puncte ale localității pentru a deservi cât mai multe gospodări, astăzi cu sprijinul autorităților locale în special a d-l primar Popovici Ioan, fiecare gospodărie este racordată la rețeaua de apă curentă.
- Dacă înainte își făceau cărării printre stivele de lemne pentru a ajunge dintr-o parte în alta a localității, astăzi localitatea Cornuțel este străbătută dintr-un capăt în altul de străzi asfaltate cu sprijinul autorităților locale în special a d-l primar Popovici Ioan și a d-lui dr. Ing. Sorin Frunzăverde președintele Consiliului Județean Caraș-Severin.
- Din totdeauna ucrainenii au știut să aprecieze și să susțină educația copiilor lor, d-l primar ca fiu al satului și bun gospodar a pus pe primul loc, înainte de toate educația copiilor. S-a îngrijit ca toate unitățile școlare să fie renovate și dotate corespunzător astfel încât aceste unități să fie primitoare și atrăgătoare pentru elevi.
- Multumim de asemenea pentru sprijinul acordat d-lui dr. Ing. Sorin Frunzăverde președintele Consiliului Județean Caraș-Severin.
- Sprijină copiii în diferite activități școlare și extrașcolare asigurându-le transport gratuit.
- Ca orice ucrainean care își iubește din totdeauna limba, obiceiurile și tradiția, d-l primar nu a uitat și de partea culturală. De aceea a fost inițiat și realizat cu toate dotările corespunzătoare Căminul Cultural ce poartă numele „Ivan Șmuleac”, omul care a conservat și a promovat cultura și tradițiile ucrainene pe aceste meleaguri.

- În cadrul Căminului Cultural își desfășoară activitatea cabinetul medical care deservește locuitorii satului și sediul UU din Cornuțel.
- După moartea d-lui înv. Ivan Șmuleac, activitatea culturală, în special grupul vocal Barvinoc a fost preluat de d-na Silvia Șușco care este și președinta a UU din Cornuțel, introducând noi cântece în repertoriul corului și mărinind componența grupului. Întreaga activitate este susținută de d-l primar Popovici Ioan Vicepreședinte a Filialei U.U. din Caraș-Severin și Uniunea Ucrainenilor din România.

Menționez că, datele au fost preluate de la bătrânii satului:

- Dragomirețchi Dumitru - interviu ;
- Manuscrisele d-lui înv. Ivan Șmuleac;
- Istoria ucrainenilor bănățeni a d-lor profesori Petru și Ivan Cîmpeanu;
- „Cântece populare ucrainene din Banat” Ivan Hlanta , Ivan Liber;

REDACTAT
PROF. SVESTAC SIMONA